Fylkesmannen i Telemark

Saksbeh.: Anne-Karine Tverråen, 35 58 63 54

Vår dato 26.01.2018
Vår ref. 2017/4561
Deres dato
Deres ref.

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vi viser til høringsnotat om endring av vergemålsforskriften § 26.

Fylkesmannen i Telemark vil nedenfor komme med sine synspunkter om den foreslåtte økningen.

Fylkesmannen i Telemark mener det er gode grunner for å beholde den nåværende forvaltningsgrensen.

Begrunnelsen for Fylkesmannens forvaltning av midler for personer med verge er å sikre en trygg og god forvaltning av midlene for personer som ikke selv kan dette pga. sin alder eller sykdom. Forvaltningsgrensen ble økt fra 75.000 til 2 G ved lovendringen i 2013. Frem til 2013 var således forvaltningsgrensen 75.000. Ved 4 G vil denne grensen bli på kr. 374.536. Forslaget vil således medføre en meget stor økning i løpet av kun få år.

I prinsippet innebærer Fylkesmannens forvaltning at det opprettes en kapitalkonto i personens navn som pengene står på, og hvor Fylkesmannen er disponent. Det er fullt mulig å foreta uttak av konto til ulike formål, men da må verge sende inn en søknad om dette. Som oftest er søknaden godt begrunnet i vergehavers behov og den innvilges derfor.

Selv om Justisdepartementet i høringen sier at man på det nåværende tidspunkt ikke ønsker å ha ulike formuesgrenser for mindreårige og voksne, mener vi det kan være god grunn til nettopp å vurdere dette. Argumentene for forvaltningen vil være noe forskjellige ettersom det dreier seg om mindreårige eller voksne. Vi vil nedenfor først si noe om vurderingen av en økning til 4 G grense for mindreårige.

Økning av forvaltningsgrensen for mindreårige

Det kan være flere grunner til at Fylkesmannen forvalter mindreåriges midler. Men i all hovedsak skyldes vår forvaltning en av tre ting – arv, forsikringsutbetalinger eller erstatninger.

Fylkesmannen forvalter vanligvis ikke midler som foreldre frivillig har spart opp til barna. Argumentet med viktigheten av at foreldre som verger får frihet og selvråderett til dette, mener vi derfor ikke er helt treffende. Bankene opplyser ikke til Fylkesmannen at mindreårige har oppsparte midler over 2 G, ei heller skatteetaten. Givere, herunder foreldre, som frivillig gir gaver eller sparer til barna, kan også bestemme at gaven, herunder løpende gaver / sparebeløp, ikke skal forvaltes av fylkesmannen. Fylkesmannen i Telemark forvalter derfor ingen slike «foreldreoppsparte» midler i dag. Foreldreverger er således ikke på noen måte avhengig av noen økning av denne grensen for å

Postadresse
Postboks 2603
3702 Skien

Besøksadresse
Gjerpensg. 14, Bygg F, Skien
Organisasjonsnummer
974 762 684

Telefon
35 58 61 00
Telefaks
35 52 85 90

E-post
fmtepost@fylkesmannen.no
Internett
www.fylkesmannen.no/telemark

kunne spare opp midler for sine barn. Det at ikke alle foreldreverger er klar over dette, kan ikke medføre noe behov for å øke grensen. Det vil i stedet være informasjon om regelverket det er behov for. Vi finner det også litt underlig om det er slik at foreldre ikke skulle ønske å spare opp til barna sine, kun fordi Fylkesmannen evt. da vil stå som disponent på konto frem til barnet er myndig.

For de aller fleste mindreårige vil det være helt uproblematisk at foreldrevergene forvalter beløpene og foreldrevergene vil gjøre en god og forsvarlig forvaltning av midlene. Men vår erfaring tilsier at slik er det dessverre ikke for alle. Mens noen verger aldri søker om uttak for å dekke den mindreåriges eller familiens behov, ser vi at mange andre gjør det. I de aller fleste sakene vil det være helt kurant å samtykke til uttak til bruk for de mindreårige. Mange verger er i en vanskelig økonomisk situasjon av flere årsaker. Det kan være sykdom, arbeidsledighet, økonomiske problemer, enslige forsørgere etc. Bruk av midler før 18 år kan absolutt være til barnets beste i mange tilfeller. Søknader kan gjelde for eksempel pc til barnet, sykkel, mobiltelefon, klær, fritidsaktiviteter, moped, reguleringstannlege, møbler, ferie, utveksling / språkreiser, sertifikat etc. I det hele tatt kan det dreie seg om gjenstander og opplevelser som gjør at den mindreåriges livskvalitet blir bedre på kort og lang sikt.

Men vi har sett endel eksempler på søknader fra verger hvor det søkes om at barna ikke bare skal dekke sine egne behov, men også resten av familiens behov. Det har også forekommet tilfeller hvor barna ikke bare må betale sin egen konfirmasjon, men hvor verge søker om at de også skal dekke gaven til seg selv fra foreldrene, dvs. gi gave til seg selv av sine egne penger. Eller at barna skal gi store gaver til andre familiemedlemmer hvor disse har et økonomisk behov for å få eller låne penger fra den mindreårige. Foreldre som kommer opp i vanskelige økonomiske situasjoner søker også om å låne eller få penger fra barna til å betale løpende utgifter eller regninger til familieboligens strøm, telefon, tv og annet. Noen ønsker også å ha dette som løpende månedlige tilskudd fra de mindreåriges midler. Det søkes om at barn skal betale kostbare ferieturer for hele familien, og ikke bare sin andel. Vi har også hatt saker hvor vi har frigitt midler fordi beløpet kom under 2 G etter diverse bruk av kapital. Et halvt år etterpå har kanskje den mindreårige fått en arv eller en annen utbetaling over 2 G. Vi har da sett at alle pengene som ble frigitt for kort tid siden er borte. Vi har også sett eksempel på at verge har tatt alle penger barna skulle hatt i arv og forbrukt disse på seg selv til ymse forbruk, før Fylkesmannen får oversikt og kontroll på midlene. Noen ønsker at barn skal betale hele familiens bil eller garasje. Fylkesmannen hører også ikke sjelden om saker hvor den ene vergen har tatt barnets konfirmasjonspenger til eget bruk pga. dårlig råd. Det er også slik at det kan være kulturelle forskjeller som gjør at barns midler blir sett på som familiens midler.

Barn som har midler skal etter barneloven bidra til sin egen oppfostring. Men det går likevel en grense for hva det er rimelig at barna skal dekke av familiens generelle behov.

Selvsagt hører slike saker til mindretallet. Men de er ikke helt sjeldne. Og i avveiningen mellom å sikre at midlene kommer den mindreårige til gode, og at foreldrene må ta seg det bryet å søke om uttak av arv eller erstatning for å benytte barnas penger til ulike formål til dem, mener vi hensynet til barnets beste må veie tyngst. Det er dessverre ikke tvil om at noen mindreårige vil miste sine midler dersom grensen heves. Og disse mindreårige vil være særlig sårbare og kunne ha god bruk for sine midler til å dekke egne behov både under oppvekst og som voksne, hensett til bakgrunnen for at de har fått disse midlene. Disse mindreårige har jo ikke midler fordi foreldrene sparer opp for dem. Det er nettopp i de tilfellene hvor foreldre ikke har så mye midler at det er fare for at barnas midler blir benyttet til annet.

Hvis begrunnelsen gjelder den frivillige oppsparingen og inngripen i foreldres «sfære», burde man heller endre reglene slik at midler som foreldrene frivillig sparer opp til barn, ikke skal underlegges Fylkesmannen forvaltning (uten at det evt. foreligger særlige grunner til det).

Fylkesmannen har en hjemmel i dag til å forvalte midler under forvaltningsgrensen i særlige tilfeller. Det er særlig i saker hvor midlene stammer fra voldsoffererstatning, hvor foreldre er skadevoldere at dette gjøres, eller hvor barn er i fosterhjem med lite kontakt med vergene. Det vil være praktisk vanskelig for Fylkesmannen å vite nok i andre type saker for å kunne vurdere dette unntaket.

Økning av forvaltningsgrensen for voksne
Når det gjelder økning av forvaltningsgrensen for voksne personer under vergemål, mener vi at dette ikke vil medføre så stor risiko for tap av midler for vergehaver. Alle oppnevnte verger for voksne har årlig regnskapsplikt for de midler de forvalter. Selv om ikke alle regnskap blir kontrollert inngående hvert år, vil regnskapsplikten medføre en overhengende risiko for å bli oppdaget ved underslag eller misbruk av konto.

Det er også slik at vergehavere med samtykkekompetanse selv skal samtykke til Fylkesmannens forvaltning av midlene. Dersom vergehaver ikke samtykker, men selv ønsker å ha ansvar for sine midler eller la verge forvalte dette for seg, vil vergehaver selv kunne følge med på forvaltningen.

Det vil derfor ikke være den samme faren for tap av midler på vergehavers hånd for de voksne personene med verge, dels på grunn av at vergehaver som oftest selv kan følge med, og dels at det uansett er regnskapsplikt for midlene. Men økes forvaltningsgrensen vil naturlig nok sjansen for underslag av høyere summer øke. Og selv om underslaget blir oppdaget vil det ikke i alle tilfeller være så enkelt å få tilbake de underslåtte midlene.

En annen sak er at det neppe er så stort behov for verger å forvalte opp til 4 G for voksne. Mange verger vil heller ikke ønske det. Det er et stort ansvar å passe på så mange penger for andre. Våre faste verger har derfor i de fleste tilfeller under 100.000 kr. som de forvalter for vergehaver. De søker i stedet om påfyll på vergekonto eller annen bruk av kapital på vergehavers vegne dersom det skulle være behov for det. Vi har tatt spørsmålet om økning av forvaltningsgrensen opp med det faste vergekorpset vårt, og de kan ikke se noe behov for en økning av denne grensen.

Konklusjon
Fylkesmannen i Telemark mener det ikke er noe reelt behov for å øke formuesgrensen i vergemålsforskriftens § 26. En slik økning vil medføre økt fare for at mindreårige vil kunne tape sine midler, og vil ikke være til barnets beste. For voksne vergehavere vil ikke faren være så stor etter vår vurdering, men på den annen side kan vi heller ikke der se det helt store behovet for en slik økning. I en avveining mellom å sikre vergehaveres midler og vergenes behov for å slippe å sende inn søknad om bruk av midler, mener vi hensynet til sikker og trygg forvaltning for sårbare personer må veie tyngst.

Med hilsen

Solrun Nistad Fleischer
Utdanningsdirektør

Anne-Karine Tverråen
underdirektør

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Vedlegg